

УДК 346

DOI https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2024-5-5**Серг Олександр Володимирович,***аспірант кафедри економічного права та економічного судочинства Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0009-0000-3882-8813*

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПЕТЕНЦІЇ РАДИ ДИРЕКТОРІВ ПРИ ОДНОРІВНЕВІЙ СТРУКТУРІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті аналізується компетенція органу корпорації, який поєднує в собі функції управління та контролю, що при одnorівневій структурі корпоративного управління, здебільшого, має назву «рада директорів». Визначення господарської компетенції ради директорів є метою дослідження, яка реалізована шляхом вивчення та аналізу законодавчих актів і релевантних наукових досліджень. Автором зазначається, що окреслення меж господарської компетенції ради директорів залежить від того, які межі господарської компетенції загальних зборів учасників (акціонерів) впливають із статутного документу корпорації (статуту, догвору), прийнятого у порядку та за змістом відповідно до закону, відтак, у статті наводиться аналіз сутності терміну «виключна компетенція загальних зборів». Автором виснувається, що неможливо стверджувати про наявність виключної компетенції ради директорів, адже, по-перше, питання, віднесені до компетенції ради директорів, можуть бути з волі ради директорів вирішені загальними зборами (і закон не передбачає можливості обмеження цього права статутним документом), а, по-друге, загальні збори приватних акціонерних товариств, крім товариств, 50 і більше відсотків акцій яких прямо або опосередковано належать державі, можуть таким чином реалізувати свою волеутворюючу функцію, що в статутному документі буде надано право загальним зборам вирішувати будь-які питання, у тому числі ті, що належать до компетенції ради директорів. Оскільки рада директорів є органом, що наділений повноваженнями діяти від імені корпорації у взаємовідносинах із третіми особами (набувати права для корпорації, здійснювати їх, створювати обов'язки, виконувати їх, нести відповідальність за їхнє невиконання), автором досліджується чи реалізовує рада директорів при цьому свою власну правосуб'єктність. Автором виснувається, що рада директорів діє від імені корпорації, здійснює делеговані їй загальними зборами учасників (акціонерів) функції управління та контролю, при цьому є частиною корпорації, а суб'єкти, які виконують функції ради директорів (виконавчі та невиконавчі директори), діють не як фізичні особи, а як частина корпорації, тобто відносини представництва між ними та корпорацією відсутні.

Ключові слова: рада директорів, акціонерне товариство, товариство з обмеженою та додатковою відповідальністю, підприємство, господарська компетенція.

Sert O. V. General characteristics of the board of directors' competence in the one-tier corporate board structure

In the article there is an analysis of the the competence of the body of corporation that combines management and control functions, which, mostly in the one-tier corporate board structure known as the «board of directors». The determination of the economic competence of the board of directors is the article objective, which is achieved through the study and analysis of legislative acts and relevant scientific researches. The author notes that delineating the boundaries of the economic competence of the board of directors depends on the boundaries of the economic competence of the general meetings of shareholders as derived from the corporate charter document (charter, agreement) adopted in accordance with the law, both in terms of procedure and content. Therefore, the article provides an analysis of the content of the term «exclusive competence of general meetings». The author concludes that it is impossible to assert the existence of the exclusive competence of the board of directors because, firstly, issues within the competence of the board of directors may be resolved by the general meetings at the discretion of the board of directors (and the law does not provide for the possibility of limiting this right in the charter document), and secondly, the general meetings of private joint-stock companies, except for companies of which 50 percent or more of the shares directly or indirectly belong to the state, may thus exercise their will-forming function, granting the general meetings the right to decide on any issues, including those within the competence of the board of directors. Since the board of directors is an entity endowed with the authority to act on behalf of the corporation in relations with third parties (acquiring rights for the corporation, exercising them, creating obligations, fulfilling them, and being responsible for their non-performance), the author investigates whether the board of directors realizes its own legal personality in doing so. The author concludes that the board of directors acts on behalf of the corporation, exercising functions of management and control delegated to it by the general meetings of

shareholders, and doing so as a part of the corporation, as well as the individuals performing the functions of the board of directors (executive and non-executive directors) act not as individuals but as part of the corporation, therefore, there are no representation relations between them and the corporation.

Key words: *board of directors, joint-stock company, limited and additional liability company, enterprise, economic competence.*

Актуальність проблеми. В ході історичного євроінтеграційного процесу України 27.02.2022 р. було прийнято Закон № 2465-ІХ «Про акціонерні товариства», що, серед іншого, ввів в національне право інститут однорівневої структури корпоративного управління (стаття 4, розділ VIII) [1]. В умовах акцептування українським правом інституту однорівневої структури корпоративного управління в тому його вигляді, в якому він був оформлений в ряді країн Західної Європи, законодавством вперше визначено орган корпорації, в якому поєднуються функції управління та контролю одночасно, а право загальних зборів учасників (акціонерів) продовжувати утримувати за собою функцію контролю обмежено законом (для акціонерних товариств), або визначено можливість для самообмеження загальними зборами цього права статутним документом (для інших організаційно-правових форм господарських товариств). Отже, норми Закону № 2465-ІХ остаточно відділили участь (володіння акціями, часткою) від контролю в національних акціонерних товариствах, а учасники (акціонери) на підставі них можуть самостійно обирати форму реалізації такого відділення – однорівнева чи дворівнева структури корпоративного управління (пункт 6 Прикінцевих та перехідних положень, частина третя статті 4, стаття 69) [1]. Відділення участі (володіння акціями, часткою) від контролю в товариствах з обмеженою та додатковою відповідальністю, підприємствах, наразі, залишається компетенцією вищого органу таких корпорацій, та передбачається статутним документом (статутом, договором) (стаття 160 Цивільного кодексу України, стаття 65 Господарського кодексу України) [2; 3]. Межі господарської компетенції ради директорів встановлюються статутним документом, але із урахуванням імперативних вимог закону. Відтак, постає необхідність визначення господарської компетенції ради директорів – органу, що може мати й іншу назву, в якому поєднуються функції управління та контролю одночасно.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки у вітчизняній правовій науці приділено достатньо уваги корпоративним відносинам (Смірнов Г.Ю., Цікало В.І., Лукач І.В., Жорнокуй Ю.М. та ін.), господарській компетенції органам корпорації (Гарагонич О.В., Смітюх А.В., Кібенко О.Р. та ін.), корпоративному управлінню (Спасибо-Фатеева І.В., Сіщук Л.В. та ін.). Господарську компетенцію ради директорів у Великобританії та Європейському Союзі досліджувала Кібенко О.Р. Що стосується дослідження господарської компетенції ради директорів за національним законодавством, то це залишається поза увагою вітчизняних науковців, що зумовлює необхідність у подальших наукових пошуках.

Метою дослідження є визначення господарської компетенції ради директорів як органу корпорації, що може мати й іншу назву, в якому поєднуються функції управління та контролю при однорівневій структурі корпоративного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Учасники (акціонери), створюючи корпорацію, формують також систему її органів, яка становить структуру корпоративного управління [4, с. 165]. Органи реалізують *господарську компетенцію* корпорації. Під терміном «*господарська компетенція*» ми розуміємо сукупність усіх прав та обов'язків, якими наділяється корпорація (її органи), для участі в цивільних правовідносинах, а ці права та обов'язки виникають із самого факту створення корпорації (формування її органів). Під терміном «*корпорація*» Спасибо-Фатеева І.В. та Гарагонич О.В. розуміють будь-які господарські товариства, у яких статутний капітал поділяється на частки, їхні учасники (акціонери) мають права на частину прибутку товариства, на участь та голосування на загальних зборах учасників (акціонерів), тобто це будь-які господарські товариства, щодо яких у їхніх учасників (акціонерів) виникають корпоративні права [5, с. 85; 6, с. 29]. Ми використовуємо термін «*корпорація*» саме у такому його значенні. У дослідженні ми виходимо із визначення поняття «*однорівнева структура корпоративного управління*» як структури управління корпорацією, за якої її учасники (акціонери) створюють єдиний, окремих, самостійний колегіальний орган (раду директорів), делегуючи йому волеутворюючу функцію корпорації, та наділяючи його функціями управління і контролю, а суб'єкти, які реалізують компетенцію ради директорів (як виконавчі, так і невиконавчі директори), діють спільно та разом [4, с. 167–168].

Економісти виділяють ряд теорій, якими обґрунтовується необхідність в розмежуванні компетенцій між загальними зборами учасників (акціонерів) та радою директорів, серед яких ми коротко

охарактеризуємо *агентську теорію* та *теорію людського капіталу*, що доповнює першу. Виходячи із агентської теорії, учасники (акціонери) вимушені призначати раду директорів для нагляду та захисту своїх інтересів, а метою ради директорів є моніторинг діяльності агентів нижчого рівня (менеджерів) і, зокрема, використання їх досвіду для консультування керівництва компанії (агентів вищого рівня) [7, с. 3]. Теорія людського капіталу стверджує, що роль ради директорів не обмежується моніторингом управлінської діяльності, як описано в агентській теорії, а полягає у наданні корпорації «людського капіталу» [7, с. 4].

Господарська компетенція ради директорів як колегіального органу, у якому поєднані функції управління та контролю, визначається статутним документом корпорації (статутом, договором), із урахуванням обмежень, встановлених законом. Законом України № 2465-IX компетенцією ради директорів визначаються всі питання діяльності акціонерного товариства, крім питань, що віднесені до *виключної компетенції загальних зборів* (частина перша статті 63), але компетенція загальних зборів може бути розширена за рішенням ради директорів, яка має право передачі їм будь-якого питання, що віднесене до компетенції ради директорів (частина друга статті 63) [1]. Також, до *виключної компетенції загальних зборів*, зокрема, належить затвердження положення про раду директорів та внесення змін до нього (пункт 12 частини другої статті 39) [1]. Отже, рада директорів наділяється загальними зборами учасників (акціонерів) господарською компетенцією, відтак таке наділення є проявом господарської компетенції останніх.

Гарагонич О.В. вважає, що реалізація загальними зборами своєї компетенції має на меті формування волі корпорації, а питання, що належать до вирішення загальним зборам, бувають виключні та загальні [8, с.с. 65–66]. Блюмхарт О. вважає різницю між виключними та загальними питаннями, що вирішуються загальними зборами, у можливості делегування повноважень іншим органам, де питання, віднесені до виключної компетенції, делегуванню не підлягають [9, с. 66–77]. Додатково, зазначається про наявність так званої прихованої компетенції загальних зборів, що існує в межах загальної компетенції та впливає із змісту спеціальних норм права [8, с. 67].

У Цивільному кодексі України використовується формулювання, із якого випливає, що господарська компетенція загальних зборів учасників (акціонерів) може бути настільки розширеною, що ототожнюватиметься із компетенцією інших органів корпорації (прийняття зборами рішень із питань, що віднесені до компетенції інших органів), однак *«якщо інше не встановлено законом»* (частина перша статті 98) [2]. У Господарському кодексі України для виробничих кооперативів також визначено, що компетенція загальних зборів може бути настільки розширеною, що ототожнюватиметься із компетенцією інших органів (частина друга статті 102) [3]. Аналогічне розуміння компетенції загальних зборів кооперативу визначено у Законі України № 1087-IV (частина третя статті 15) [10]. Також, у Законі України № 2121-III використовується термін *«виключна компетенція загальних зборів»* в тому розумінні, що учасники банку можуть розширити в статуті виключну компетенцію загальних зборів учасників (акціонерів), окрім тих питань, що законом або статутом віднесені до виключної компетенції ради банку (частина перша статті 38), однак, якщо рада банку не сформована, виключна компетенція ради банку може бути ототожнена із компетенцією загальних зборів за рішенням правління банку про передачу загальним зборам на розгляд того чи іншого питання (частина друга статті 38) [11]. У Законі України 5080-VI виконавчий орган в корпоративних інвестиційних фондах не передбачається взагалі, його функції здійснює компанія з управління активами (частина перша статті 14), термін *«виключна компетенція загальних зборів»* використовується в розумінні, що повноваження загальних зборів не можуть бути передані наглядовій раді (частина третя статті 17) [12]. У Законі України № 2465-IX використовується термін *«виключна компетенція загальних зборів»* в тому розумінні, що делегування функцій, які входять до визначеної законами виключної компетенції загальних зборів, будь-яким створеним у корпорації органам не допускається (частина третя статті 39) [1]. Аналогічний зміст цього терміну для акціонерних товариств визначається Цивільним кодексом України (абзаци 7 та 8 частини другої статті 159) [2]. На противагу, у Законі України № 2275-VIII використовується термін *«виключна компетенція загальних зборів»* в ширшому його розумінні: делегування функцій, які входять до визначеної законами компетенції загальних зборів, будь-яким створеним у корпорації органам не допускається, але якщо інше не впливає із вказаного Закону (частини перша та третя статті 30), також, учасники можуть розширити в статуті визначену вказаним Законом виключну компетенцію загальних зборів (частина четверта статті 30) [13]. Також, у Законі № 2465-IX загальні збори визначені як орган, що може вирішувати будь-які питання діяльності акціонерного

товариства, крім тих, що віднесені до компетенції наглядової ради або ради директорів законом або статутом (частина перша статті 39) [1].

Таким чином, визначення меж господарської компетенції ради директорів як колегіального органу, у якому поєднані функції управління та контролю, залежить від того, які межі господарської компетенції загальних зборів учасників (акціонерів) випливають із статутного документу корпорації (статуту, договору), прийнятого у порядку та за змістом відповідно до закону. Також, для однорівневої структури корпоративного управління необхідно, щоб статутний документ корпорації (статут, договір) не допускав будь-якої можливості такого розширення господарської компетенції загальних зборів, що ототожнюватиметься із компетенцією ради директорів, окрім як з волі ради директорів (передачі радою директорів на розгляд загальними зборами будь-якого питання із сфери своєї компетенції). Виключенням з цього правила є положення абзацу 2 частини першої статті 39 Закону № 2465-IX, відповідно до якого акціонери приватного акціонерного товариства, крім товариств, 50 і більше відсотків акцій яких прямо або опосередковано належать державі, можуть передбачити статутом право розширення загальними зборами своєї компетенції (право вирішувати будь-які питання, у тому числі ті, що належать до компетенції ради директорів) [1].

Закон №2465-IX двічі послуговується терміном «*виключна компетенція*» – для позначення виключної компетенції загальних зборів (частина друга статті 39), та виключної компетенції наглядової ради (частина друга статті 71) [1]. Ми не можемо, за аналогію, стверджувати про наявність виключної компетенції ради директорів, адже, по-перше, питання, віднесені до компетенції ради директорів, можуть бути з волі ради директорів вирішені загальними зборами (і закон не передбачає можливість обмеження цього права статутним документом), а, по-друге, загальні збори приватних акціонерних товариств, крім товариств, 50 і більше відсотків акцій яких прямо або опосередковано належать державі, можуть таким чином реалізувати свою волеутворюючу функцію, що в статутному документі буде надано право загальним зборам вирішувати будь-які питання, у тому числі ті, що належать до компетенції ради директорів.

Кібенко О.Р., аналізуючи британське законодавство, зазначає що рада директорів є менеджментом корпорації, до складу якого входять виконавчі та невиконавчі директори, що мають диференційований правовий статус, що яскраво видно в структурі управління публічних корпорацій [14, с. 261, 273]. Здійснення господарської компетенції загальних зборів та ради директорів можна вважати взаємозалежним. Загальні збори учасників (акціонерів) ухвалюють рішення у питаннях, що входять до їхньої виключної чи загальної компетенції, а, в подальшому, реалізацією ухвалених рішень та контролем за реалізацією займається рада директорів відповідно до своєї компетенції.

Рада директорів є органом, що наділений повноваженнями діяти від імені корпорації у взаємовідносинах із третіми особами (набувати права для корпорації, здійснювати їх, створювати обов'язки, виконувати їх, нести відповідальність за їхнє невиконання), що неодмінно визначає питання чи реалізовує рада директорів при цьому свою власну правосуб'єктність. Однією із теорій юридичної особи є теорія фікції, що полягає у штучній природі юридичних осіб, відсутності у них волі і свідомості, як наслідок, дієздатності, що компенсується представництвом [15, с. 38]. Схожим чином ми можемо описати природу органу юридичної особи. Жорнокуй Ю.М. зазначає, що орган корпорації є ідеальним поняттям, що не існує у реальному житті, а породжений правом із метою дати можливість формувати та виражати волю корпорації, обстоювати її інтереси [16, с. 9]. Юридична особа набуває цивільних прав та обов'язків і здійснює їх через свої органи, які діють відповідно до установчих документів та закону (частина перша статті 92) [2].

Кологойда О.В. зазначає, що відносини, які складаються між органом корпорації та самою корпорацією, є управлінськими, а не корпоративними, на відміну від відносин, які складаються між особами, уповноваженими на здійснення функцій органу корпорації, та самою корпорацією [17, с. 50–51]. Гаргонич О.В., аналізуючи суб'єктний склад відносин, які виникають у зв'язку із виконанням органами корпорації своїх функцій, вказує, що ці відносини виникають не між корпорацією та її органами, а між корпорацією та суб'єктами, які виконують функції її органів (учасниками, акціонерами, директорами, агентами) [18, с. 110]. Суб'єктів, які виконують функції органу корпорації, слід вважати суб'єктами корпоративного управління [16, с. 11]. Крат В.І. вважає, що реалізація дієздатності для фізичної особи є природною дією, в той час як для юридичної особи, в силу її штучності, є дією її органів, а суб'єкти, які виконують функції органу корпорації, виступають не як фізичні особи, а як частина юридичної особи [19].

Верховний Суд, наразі, дотримується протилежних висновків у своїй правозастосовній практиці [20; 21]. Так, у справі № 668/13907/13-ц корпорацією оскаржувався правочин, вчинений від її імені головою правління (суб'єктом, який виконує функції правління), із підстав перевищення представником його повноважень (абзац перший описової частини) [20]. У справі № 522/22473/15-ц учасником корпорації оскаржувався правочин, вчинений від її імені директором (суб'єктом, який виконує функції правління), із підстав перевищення представником його повноважень (пункт 9) [21]. При застосуванні статті 241 Цивільного кодексу України Велика Палата Верховного Суду в обох справах виходила з того, що між корпорацією та керівником як особою, яка виконує функції органу правління корпорації, існують правовідносини представництва, а у вирішенні спору досліджувала питання наявності чи відсутності подальшого схвалення корпорацією оскаржуваних правочинів, вчинених представниками [2; 20; 21].

Вважаємо означений підхід не виправданим наділенням органу корпорації власною правосуб'єктністю. Крат В.І. також критично сприймає постанову Великої Палати Верховного Суду від 22.10.2019 р. у справі № 911/2129/17 в частині її висновків, що між корпорацією та керівником як особою, яка виконує функції органу правління корпорації, існують правовідносини представництва (пункт 1.2) [19]. Ми підтримуємо твердження про те, що «*орган корпорації є частиною господарської організації, а не самостійним суб'єктом господарського права*» [6, с. 39].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, рада директорів діє від імені корпорації, здійснює делеговані їй загальними зборами функції управління і контролю, при цьому є частиною корпорації, а суб'єкти, які виконують функції ради директорів (виконавчі та невиконавчі директори), діють не як фізичні особи, а як частина корпорації, тобто відносини представництва між ними та корпорацією відсутні. Законом № 2465-IX визначено, що рада директорів вирішує всі питання діяльності акціонерного товариства, крім питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів (частина перша статті 63), а також, що рада директорів може передати на розгляд загальних зборів будь-яке рішення з питань, що належать до її компетенції (частина друга статті 63) [1]. Таким чином, межі господарської компетенції ради директорів акціонерного товариства формуються навколо окресленої законом необхідності відділення участі (володіння акціями, часткою) від контролю, визначаються статутом. Межі господарської компетенції ради директорів товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю, підприємства, за аналогією, можуть бути встановлені учасниками (акціонерами) шляхом відділення участі (володіння акціями, часткою) від контролю, що визначатиметься у статутному документі (статуті, договорі). Здійснення господарської компетенції загальних зборів та ради директорів можна вважати взаємозалежним. Загальні збори учасників (акціонерів) ухвалюють рішення у питаннях, що входять до їхньої виключної чи загальної компетенції, а, в подальшому, реалізацією ухвалених рішень та контролем за реалізацією займається рада директорів відповідно до своєї компетенції.

Література

1. Про акціонерні товариства: Закон України від 27 липня 2022р. №2465-IX / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. №№18-19. ст. 81.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003р. №435-IV/ Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№40-44. ст. 356.
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003р. №436-IV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№18-22. ст. 144.
4. Серт О.В. Поняття і сутність однорівневої структури корпоративного управління. *Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики*. Матеріали XVI міжнародної науково-практичної конференції. 21 грудня 2023р. Львів – Торунь. 2023. с. 165–168.
5. Спасибо-Фатєєва І.В. Вчення про корпоративні права і цивілістична доктрина. *Право України*. №6. 2014. с. 84–92.
6. Гарагонич О.В. Суб'єкти корпоративних відносин: теоретико-правові аспекти. *Право України*. №6. 2021. с. 26–45.
7. Hlobo M., Moloi T., Marx B. Framework for Screening and Evaluating the Competencies and Qualities of the Board of Directors in South Africa's State-Owned Companies. *Journal of Risk and Financial Management*. №15. 2022. pp. 1–15. URL: [https://doi.org/10.3390/jrfm15110492]. Date of access: 30.04.2024 р.
8. Гарагонич О.В. Загальні збори у системі корпоративного управління акціонерного товариства. *Економіко-правові дослідження в XXI столітті: загальні проблеми господарського права на сучасному етапі розвитку суспільства: матеріали Десятої міжнародної науково-практичної інтернет конференції* (м. Донецьк, 21–30 вересня

2012р.). наук. ред. Мамутов В.К. НАН України. Інститут економіко-правових досліджень. Донецьк. Ноулідж. 2013. с. 59–71.

9. Блюмхардт О. Органи акціонерного товариства (порівняльно-правове дослідження). Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук: 12.00.04. Київ. 2002. 225 с.

10. Про кооперацію: Закон України від 10 липня 2003р. №1087-IV / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 5. ст. 35.

11. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000р. №2121-III / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №№ 5-6. ст. 30.

12. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05 липня 2012р. №5080-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 29. ст. 337.

13. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06 лютого 2018 р. №2275-VIII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. №13. ст. 69.

14. Кібенко О.Р. Сучасний стан та перспективи правового регулювання корпоративних відносин: порівняльно-правовий аналіз права ЄС, Великобританії та України. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук: 12.00.04. Харків. 2006. 480 с.

15. Прилуцький Р.Б. Основні теорії юридичної особи та їх вплив на розвиток організаційних форм суб'єктів господарювання. *Юридична наука*. №3. 2013. с. 35–49.

16. Жорнокуй Ю.М. Окремі питання визнання членів органів акціонерного товариства учасниками корпоративного конфлікту. *Підприємництво, господарство і право*. №9. 2015. с. 8–12.

17. Кологойда О.В. Окремі аспекти корпоративної відповідальності осіб, що здійснюють управління акціонерним товариством. *Господарське право та процес*. №4. 2016. с. 47–53.

18. Гарагонич О.В. Корпоративна природа правовідносин між акціонерним товариством і суб'єктами, які виконують функції його органів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. №42. 2017. с. 109–114.

19. Крат В.І. Окрема думка від 05.01.2024 р. у справі №149/184/21. Касаційний цивільний суд у складі Верховного Суду. URL: [<https://reyestr.court.gov.ua/Review/116258602>]. Дата доступу: 30.04.2024 р.

20. Постанова від 27.06.2018 р. у справі №668/13907/13-ц. Велика Палата Верховного Суду. URL: [<https://reyestr.court.gov.ua/Review/78977588>]. Дата доступу: 30.04.2024 р.

21. Постанова від 01.03.2023р. у справі №522/22473/15-ц. Велика Палата Верховного Суду. URL: [<https://reyestr.court.gov.ua/Review/110231822>]. Дата доступу: 30.04.2024 р.

References

1. Pro aktsionerni tovarystva: Zakon Ukrainy vid 27 lyupnia 2022r. №2465-IX [Law of Ukraine №2465-IX «On Joint Stock Companies». 27.07.2022] / Verkhovna Rada Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2023. №№18-19. p. 81. [in Ukrainian].

2. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16 sichnia 2003r. №435-IV [Law of Ukraine №435-IV «The Civil Code of Ukraine». 16.01.2003] / Verkhovna Rada Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. №№40-44. p. 356. [in Ukrainian].

3. Hospodarskyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16 sichnia 2003r. №436-IV [Law of Ukraine №436-IV «The Economic Code of Ukraine». 16.01.2003] / Verkhovna Rada Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2003. №№ 18-22. p. 144. [in Ukrainian].

4. Sert O.V. Poniattia i sutnist odnorivnevoi struktury korporatyvnoho upravlinnia. Stanovlennia ta rozvytok pravovoi derzhavy: problemy teorii ta praktyky. Materialy XVI mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. 21 hrudnia 2023 r. [The concept and essence of the one-tier corporate governance structure. tanovlennia ta rozvytok pravovoi derzhavy: problemy teorii ta praktyky. Materials of the XVI International Scientific-Practical Conference. 21.12.2023]. Lviv – Torun. 2023. p. 165–168. [in Ukrainian].

5. Spasybo-Fatieieva I.V. Vchennia pro korporatyvni prava i tsyvilistychna doktryna. [Doctrine of Corporate Rights and Civil Law Doctrine]. *Pravo Ukrainy*. №6. 2014. p. 84–92. [in Ukrainian].

6. Harahonych O.V. Subiekty korporatyvnykh vidnosyn: teoretyko-pravovi aspekty. [Subjects of Corporate Relations: Theoretical and Legal Aspects]. *Pravo Ukrainy*. №6. 2021. p. 26–45. [in Ukrainian].

7. Hlobo M., Moloi T., Marx B. Framework for Screening and Evaluating the Competencies and Qualities of the Board of Directors in South Africa's State-Owned Companies. *Journal of Risk and Financial Management*. №15. 2022 p. 1–15. URL: [<https://doi.org/10.3390/jrfm15110492>]. Date of access: 30.04.2024 p.

8. Harahonych O.V. Zahalni zbory u systemi korporatyvnoho upravlinnia aktsionernoho tovarystva. Ekonomiko-pravovi doslidzhennia v KhKhI stolitti: zahalni problemy hospodarskoho prava na suchasnomu etapi rozvytku suspilstva: materialy Desiatoi mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet konferentsii (m. Donetsk, 21–30 veresnia 2012 r.). наук. ред. Мамутов В.К. НАН України. [General meetings in the corporate governance system of a joint-stock company. Economic and legal research in the 21st century: general issues of commercial law in the modern stage of society development: materials of the Tenth International Scientific and Practical Internet Conference.

Donetsk, September 21–30, 2012]. Instytut ekonomiko-pravovykh doslidzhen. Donetsk. Noulydzh. 2013. p. 59–71. [in Ukrainian].

9. Bliumkhardt O. Orhany aktsionernoho tovarystva (porivnialno-pravove doslidzhennia). Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata yurydychnykh nauk: 12.00.04. [The Bodies of a Joint-Stock Company (A Comparative Legal Study). Candidate's thesis]. Kyiv. 2002. 225 p. [in Ukrainian].

10. Pro kooperatsiiu: Zakon Ukrainy vid 10 lypnia 2003r. №1087-IV [Law of Ukraine №1087-IV «On Cooperation». 10.07.2003] / Verkhovna Rada Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2004. №5. p. 35. [in Ukrainian].

11. Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 07 hrudnia 2000r. №2121-III [Law of Ukraine №2121-III «On Banks and Banking Activities». 07.12.2000] / Verkhovna Rada Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2001. №№5-6. p. 30. [in Ukrainian].

12. Pro instytuty spilnogo investuvannia: Zakon Ukrainy vid 05 lypnia 2012 r. №5080-VI [Law of Ukraine №5080-VI «On Investment Funds». 05.07.2012] / Verkhovna Rada Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2013. №29. p. 337. [in Ukrainian].

13. Pro tovarystva z obmezhenoiu ta dodatkovoiu vidpovidalnistiu: Zakon Ukrainy vid 06 liutoho 2018r. №2275-VIII [Law of Ukraine №2275-VIII «On Limited Liability Companies and Additional Liability Companies». 06.02.2018] / Verkhovna Rada Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2018. №13. p. 69. [in Ukrainian].

14. Kibenko O.R. Suchasnyi stan ta perspektyvy pravovoho rehuliuвання korporatyvnykh vidnosyn: porivnialno-pravovyi analiz prava YeS, Velykobrytanii ta Ukrainy. Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia doktora yurydychnykh nauk: 12.00.04. [The Current Situation and Prospects of Legal Regulation of Corporate Relations: Comparative Legal Analysis of EU Law, UK Law, and Ukrainian Law. Doctor's thesis]. Kharkiv. 2006. 480 p. [in Ukrainian].

15. Prylutskyi R.B. Osnovni teorii yurydychnoi osoby ta yikh vplyv na rozvytok orhanizatsiinykh form subiektiv hospodariuvannia. [The main theories of legal personality and their impact on the development of organizational forms of economic entities]. Yurydychna nauka. №3. 2013. pp. 35–49. [in Ukrainian].

16. Zhornokui Yu.M. Okremi pytannia vyznannia chleniv orhaniv aktsionernoho tovarystva uchastnykamy korporatyvnoho konfliktu. [Specific issues related to recognizing members of the bodies of a joint-stock company as participants in a corporate conflict]. Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. №9. 2015. pp. 8–12. [in Ukrainian].

17. Kolohoida O.V. Okremi aspekty korporatyvnoi vidpovidalnosti osib, shcho zdiisniuut upravlinnia aktsionernym tovarystvom. [Specific aspects of corporate liability of individuals managing a joint-stock company]. Hospodarske pravo ta protses. №4. 2016. pp. 47–53. [in Ukrainian].

18. Harahonych O.V. Korporatyvna pryroda pravovidnosyn mizh aktsionernym tovarystvom i subiektamy, yaki vykonuiuut funktsii yoho orhaniv. [The corporate nature of legal relations between a joint-stock company and the entities performing functions of its bodies]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii «Pravo». №42. 2017. pp. 109–114. [in Ukrainian].

19. Krat V.I. Okrema dumka. 05.01.2024. Sprava №149/184/21. Kasatsiinyi tsyvilnyi sud u skladi Verkhovnoho Sudu. [Separate opinion of 05.01.2024 in case №149/184/21. Cassation Civil Court of the Supreme Court]. URL: [https://reyestr.court.gov.ua/Review/116258602]. Date of access: 30.04.2024 p. [in Ukrainian].

20. Postanova. 27.06.2018. Sprava №668/13907/13-ц. Velyka Palata Verkhovnoho Sudu. [Resolution of 27.06.2018 in case №668/13907/13-c. Grand Chamber of the Supreme Court]. URL: [https://reyestr.court.gov.ua/Review/78977588]. Date of access: 30.04.2024 p. [in Ukrainian].

21. Postanova. 01.03.2023. Sprava №522/22473/15-ц. Velyka Palata Verkhovnoho Sudu. [Resolution of 01.03.2023 in case №522/22473/15-c. Grand Chamber of the Supreme Court]. URL: [https://reyestr.court.gov.ua/Review/110231822]. Date of access: 30.04.2024p. [in Ukrainian].